

Tuoiznapāvan, 23. augustōs.

Tuoī aigast.

Aiga kerrō "Livli" subsidōb Helsingin Akateeminen Heimoklubi.

Jegan ēdrōmōn nei ōlzōn, Andamōst, um kuožō tieran, Siestō op sa entšōn kiēldō, Ku sa pad entš-merk jūr sādō.

Ä b u o v i b t ō m ō s t !

Algōd volgōd laiskad, mis tādōm um tiemōst.

Romlist 12, 11.

Atō rouz, kien kunad āb uo aigō ja pāgin sōnadōks kaibōbōd yī entš pāgin tie. Aga ku sa Jōvist vantlōd, siz se nāgōb sin-nōn im azaks volda, ne entš aigō kātōbōd vībtōs, nānt tiesō āb uo āb uzlītō āb kazlītō. Ku nāntōn midad ūtō um yrgōmōst, ne pūlōbōd murtō tādōd vībtōs, ne akkōbōd yī ama lālam mōtlō, mis nāntōn sie jūs vōib tūlda, ja līdō, ja mur māg nāntōn kazab jeddō ydst yd sūrōks pūslimizōks ja pūslimizōks ja riekō tiedō jēb lālamōkw. Ku nāntōn tulab riek pāl astō yī volg, ne jēbōd paikōl ja mōtlōbōd, kui ni parimst vōiks yīlō sādō. Nei ne tykkiz pūdōks panbōd mūpōks, āb vōitō kunnad lievō yrgandōkst. Kūjin kazabōd āb loptōt tied, kartōs ne mielsō mōtlōbōd, mūrdabōd keizi, kui ne las sādō entš tiekōks tuoimōl, jūrō āb akkōs, kyzōbōd, ja vōikōbōd, ne set seda yd nābōd, ku set nāntōn um pāgin vaijō ja nāntōn āb uo kunnad aigō.

Kierdōd rouz, kis entš tie jūr akkōbōd yldin, pāgin yī sie āb mōtlōs, āb murtōs, kuna loptāb - loptābōd entš tie aigstiz, - ja nāntōn um ydō kabal aigō jega yd pierast, kīngan set nēdi um tuodkōks vajag. Ma sīdsō mōtlōb yī Jēzō, aga yī Paul, aga yī, Lutar. Ne lekstō jega kōrd lālamōn kuodōn vastō, āb ka ne kāgin mōtlīstō, āb ka lālamōn ymmar kaut lekstō. Jēzōn rabagōb mielō: um vajjō- kādamōst - kuodōn siel entš pāvam Ta kiarōb entš sīlmad Jēruzalem puolō. Paul sāb unsō kutstōt Eiropō: tuoiz pāvan jōva tām jālga um sie ūd mā kabal pāl. Lutar murtiz yī entš jeng: yldin ta pānab amad mā ilma ukst- tagan vizzō ja lāb kluostōrō.

Pāgin rouvōn um pitka, pitka riek tāmist ja tie akkimiz sūn. Tāmi yd ilmō tiedō viji ellō, kytōb mūnda.

Bībōlōs kadōn puogast, ta kītōb: "Ma vōtab ja lāb entš īza

jūr". Pierrō sieda um kītōt- "Ta vōtiz ja leks". SE kylub nei ku mōitiz āb vōi volda, no um ne vībtī- jid pierast. Kūi mūnda ristīng sāb juontō iganiz lykimiz pierast, tām sydāmōs nei ku sāks midad vāldiz - o kui se volks knassō, Jumaltō- entšōn tātika sādō, yganiz alastimiz- tybōd- allō jellō ja viissist luotō, ku jālamī lāb jōvist, entš almizi ristīng tāmizi jara eitō. No ak, sies azmōs, ku ildin jekōks, aigōb ja īigōb, ja seda vaitō ja entš lālamtō, ka mis sād tulab ulzō, vōtab juontō, jēb tez paikōl ja perizōks jetab nei yz.

U siz mād jālamī sīdsō- las volgō set jara vībtōt yrgōd? - Ala gōd volgōd laiskad, mis tādōm um tiemōst.

Ervin Gross pierrō.

V a n a d l i v l i s t k y -
l a d a k k ō b ō d t i d s t ō
j e l a m .

V a n a s t, ku Dievō jārā iz uo vel ulzō lastōt, vail. Mustanum ja Kuolka vol emin rikkōdī kilidi. Yks' selli vol māg kyla, sāl kus paldiz um jēnd set vel Ussi kārand Voltō vel K e s p ō r, V i z ja mūdi kārandīdi, Pits Vīz- kāngatō amad, kis jelist Loik. Kylast Mustanum sūn, keitō Iril. Kespōr nān um jēnd mielō Kespōr ūrgast". Kala mied kartitsa sād piddiz puritō ja vōtistō purrōd māzō, sient ku ūrgast tullī tūl puik ulzō ja ētaji lāja- ymmar. Nei kaks miestō Loika kylast, Z ēn Ants ja Koriz Pētōr sādōd vastō Kespōr ūrgō entš tutkam: tūl puik eitōn nānt lāja ymmar ja mied upandōnōd jara. Amō Māg kyla kārandis jeliz pāgin rousti. Kespōrōl- jeliz ka Ast perimie nūrim ja seismōz puoga Ants, kis vol Kuolka Pōzō (Krūmin) kārand eitajiz ja pierrō Kuolka Vanagōn perimie īz- Andrōks īza. Ku vel Dievō jārā iz uo ulzō lasktōt. Māg kylan voltō jōvad nitōd ja kāra mād, no pierrō jārā ulzō laskōmōst - mād eitō vāga kūjaka, nitōd kazist mōtsō ja kāra mād eitō jōvgō kōnkadōks. Iz uo jemin tuoitō, tāla veimi Dievō jārās tallō pids jei alist vol kadōn iganiz, rouz lagist jārā pids mūdi kylidi: Mū lāks Mustanumōl, mū Kuolkō ja sūr- rāndō votsōm entšōn tuoitō.

Mäg kyla jelud, kus mit yks iz jela, sadist kubbõ ja jõugõ vädstiz päl. Ussä jüs, kus vel yks aim jeliz, tul ka jõugõpäl, miks ka vol Jelud mõts a puol. nustamist. Perimiestõ säl emin iz uo. Ants Freiberg, kis ents laps-tõks säl jeliz, tei ylzõ yd piskiz tuba mõtsa puol, ja nei, ku viž, Kespõr ja munt kãrandõd voltõ jõva jara arabõnõd, sis Freiberg, piskistõ tubbõ nutistõ "U s s i k s". Lãnds aigast sada lopandõksõl tulõ tallinn brẽtlikst vo-stajid livõ randõ. Yl kalad sai jõvist makstõt, tul pãgin võridi rousti randõ. Kuokas pütiz kala miedõn jada mädõ, ja ne lekstõ veijõm Mustanum puol ja akist Mäg kyllõ, aga kui paldiz sai nutõt ja kitõt - U s s i - jür entsõn tubdi tiem. Ezmõks emin kubbõ yd jel, no pierrõ, ku rouz krievist ja saksist, saitõ vãldiz, jiega yks akiz entsõm piskiz tuba tiem. Nei sugiz uõpäl üz jielami säl kus vanast ezmõks vol M ä g - K y l a.

K i e v a d.

Kievad um tund, uõmõgõd valtõnõd. Ja rouw, kis vol maggõn, um tie jür ni - akkõn.

Kyl pitka vol nouv.

Missõst nõzõn um rouw. Uõ jiel ta ni nustab, Mis "L ivõ kõi" nutab.

M ü s t õ L e t m a l d ä.

August kūs vol Rīgõs Ama-ilma studentõd kongres.

Studentõd kongres mõtkõd yl suoda azad paikõl panmiz. J. Z. pierrõ, diskuz yl mã-illa arm ja suoda azad paikõl panmiz yrgiz delegat Belgõst R. Mõts nõgtõs mingi sūr tãd-timi um rouv-vail studentõd konfederat kubbõ tulmizõn mã-illa yd tuoiž arrõ sãmiz mõtkõd pierast.

Kuodiz akademikõd aza um lãdõ liberalidejõd ezmis rindis. Skot Dzibson seilitiz pienist yl suoda azad paikõl panmiz tehnik puolt.

Vãga jelab vol ungar rõkandiji. Mis kyl tãtõb, ku yks ja-gu valstidi tagabõd ents mõtkõd adõrdõks, no säl yz kylgõsõ sūrõ rouv mõgtõbõd suoda kõnk-sidõks.

Delegat Rumanõst rõkandiz kaks kõrdõ, molmõd kõrd vaimstiz jara zvakkõs Rouv - ytõ.

Delegat Sveitsõst rõkandiz yl Zenev sūr knas nin. Säl entsõ

vãldas diskuzõs nõzõbõd kazlistmõtkõd, kis akkõbõd jõokstõm valstõd politiklist mõtkõd nei, laz ne sãgõd nei sieldõks, ku võiks yl sie rõkandõ neme veiid.

Puol delegat andiz vastuks kyzimi zõn yl irm uõmõg aldõ. Volli ydõ mielsõ siekõks, prof. A. Spekke kytõn ents referatsõ, ku õb uo lãmi kubsõ uõmõg allistõks. Rõkandiji kytiz, ku munt valstõõn, kis jelabõd lezõõl krievõ mã jüs, um pidamist suoda vãg.

"Fasistõd kaim" - Ital azunnika Eruni lãliz knasist yl sie, ku jedõ pẽdõn lãdsõ pids evolutsi riekkõ, sãõ arm jõõõ ja amad libõd neme veiid. Delegatõd rõkandijid set kõrd rõkandist yl sie, ku lãlan um suoda azad paikõl panmi. Mudi liediz, ku suoda azad paikõl panmi praktikõs õb uõ lãdsõ viddõb. Vãga miel pierast vol rumani rõk, kus ydõkõrd dist sai kõtõ yl aza nei: sūrõ valstõd libõd ydõkabal ne, kys siebõd piskist jara.

Sai kierdõt studem. konfederats president ütstiz nustami.

Võrõ mã delegatõd voltõ letlist korporatsidõl sersõmõs.

Ital kaim Dr. N. Makario kutsiz studentõd kongres juond 13. aug. entsõ jür õdikst pãlkus voltõ ka amad Ital delegatõd.

Valst president sersijid rãntiz keratist entsõta sãõõl amad kongres delegatõd, 12. augõstõs.

Rumani studentõd azunnika Lutsatsiu pidiz jedõ lugimiz 13. aug. yl Rumani kultur.

12. aug. kongres delegatõd ja sersijid saitõ viddõt aur kuõgidõks pits Veinõ mier sãm, tagiz tulstõ vãrtlist sada mã jelidi ja mis sãõõ sada mã jõvvõ um, 13. aug. vol plenar ystami ja 14. keitõ Jãlgabs, Duobõlõs ja Tiervet sanatorõl.

Suomõ vãlikõ kioldiz ulzõ andõ aiga kerrõ "Valtakunta", lapualist organ, õb kitõs kui kãgin, yl sie, ku uktiz vastõ vãlikstõ ja valst prezidentõ.

Nurmi nõ sugõõn konkurremt. Uõ suomõ pitka kabal ailiji Lãhtinen võikslimiz kãlimiz jõsõ Helsinkis, võtiz võimiz yl kãd Nurmi amad jõvad mã ilma rekordõd. Võikslõs vastõ Isoholo ja Virtanen, Lãhtinen piga taga yl aru entsõta jõõõ pikstõs, ailiz 5000 mtr. 14 min. 50,6zek. ja 3 englis pilgõmtõ 13 min. 50,6 zek. Siekõks sai Nurmi mã ilma 5000 mtr. 10 zek. pakand, no 3 eng. pilgõmtõ 20 zek. võimiz võttõt ailõs. Ailiji Vintanen, kis yrgandõksõl võiksliz jõvist Lãhtinenõks ja Isoholõks lopandõks sãõõ, iz või sūrõ pakandõ ailõm mist kãndatõ, sãõõz peris rinkõs 35 mtr. tagiz. Jüsõ vãrtlõjidõn vol vãga jõva mël, sai kãlõtõt himna.

Eētōd tal rouv organ "Kaja" keratōb pitkald, pitkald yī "Krie vō politik bankrot Eētōl", ky-zōb, ku vālikš vōtaks pāva kōr-dōl kyzimiz yī Eētō - krievō kauplīmiz sādōm vāldin kytimāz. Volli sielōd, ku mōitiz āb vōi-ji. Peris āigas vond sielōd nā-dōb, ku krievōdōn āb volli jōv- vō. Tūmīst tōrg azad laigald lagtō, miks pierast sādōm Eētōdōn mingist tādō. Krie-vōd volliid mūdi entš Tōrg azad azumnikiidi likvidōn. Krievōd ān-dajid muoistō, ku ne volliid val-mōd amad lādō Eētōld jara. Az krievōd āb kierōt sie tuoistiz, Eētlistōn āb volli midad kartō yī tōrgimīz loptāmiz. Sādumōn, kis volli set yd puolī, Vollii kuol-mōmōst.

K u i j e n n o k u r a r a u s t i m ā i l m a s ? Tām naigast um ezmis kōrd ofitsiel stati-stikōks tiētō andtōt, kui pāgin-rausti um mā ilmas. Sie pierō 1931/32. a. um kubbō yī kād miljard raustā.

Azijōs.....	103	miljont
Eiropōs.....	506	miljont
Amēriks.....	252	miljont
Afriks.....	142	miljont
Australōs...	10	miljont.

Ja amad nānt jemīn ku kād mil-jard rauv vilāb uo mit ytō-pādō kys nāgtōks, kui se sūr-rauv mas vōiks jellō nei, ku maksaks jellō.

U luomōd mōtlōbōd? Yī sie mūrdabōd pādō opatōt. Um siel-dō, ku luomōd mōtlōbōd: no kui ne mōtlōbōd? Sekyzimā āb uo velāb seltōt. Kyzōm - u mēg sīs tiedam, kui ristīng mōtlōb? Rauz atō ezmoks pāgin yī sie keratōnōd, no peris āigas sāb eksperimentōd pāl luotōt. Ila pā-šiji ja aršt Möbiusum sies azas kovaliz votsimīz kālimīz tiend. Vied ryst sizōl, kys vol glāz rūtōks jagdōt kādō kabalō, ta laskiz ydō puolō aig syzōl, tuoizō puolō mingiz āb mingizi piskizi kādi. Ku aig nēmi pis-kiži neiž, ta ildin ailiz nānt- tōn pāl, no sies azmōs, ku sāks siet kāddō, rabiz jega kōrd entš nyk jarā vastō rūtō. Emīn stād- didi ta kāliz jūrō sādō, ydō- kabal ārastiz, kunts perizōks su- gid emīn iz kāl akkō. Pierrō kātō kuolmō pāuvō sai glāzrūt- ulzō vōttōt. Aig vōigiz ni siet kaladōks aydsō kubsō vāldiz ja iz tie nāntōn midad, ka munt piskist kaladōn iz nāgt mingist irmō vōlda iz ka tekiō aig- stō urgōm. Sielōd, ku aig mādliz, ku vel glāz vol vail, kādi ak- kōs ta sai ydō kabal yī nyk ja ne siet kalad nei yz, ku

nāntōn mingist viggō āb vōi li- dō. Ama kubbō vōttōs: kalad vōi- bōd mōtlō, ku kyl ama āb uo nān- tōn sielōd.

Dr. Bruno Altmann pierrō.

K ā r l i z k ā t s ō d .

Jatk.

Tāmmōn ydō kabal pāltis kuo- ris, mittō midad tānda iz vōi tāgiz piddō vanbist jūr lādō. Ants. Fisōr tām jōva sōbra, kā- ta andōs tāmmōn tōitiz tām rā- dō jōvist Prattō, k o t s ō d ja rōda riek billet vostō, ja Kār- liz, az set se līb vajag, vegliz rōda riek ratiz pistō. - Kui siz nā - sellizi tonē pidajidi vāniz ylim bōtsman Fisōr yī entš kuolm- kyndō āigastō mier pāl volmiz. Ants Fisōr um Odōnbergōld perim- ja mis ta ykš kōrd vōtab entš pāzō - seda ta āb lask tagan.

"Mier mie tie ārōnd attō tām- mōn nei yz ku lātō ārōnd". Ants Fisōr, se jōva ristīng, vōi nukkōr, ku Kārli iz tā aigō lā- dō siest, ku tāmmōn yī vōltō kāt- sōdōn: tuontō paikō pālō. "Tul inō mēg kyzōm, kuna sin rōda riek - rang lāb". Grok pagrōb kruoznika Baumvall naigist vāntlōb kurs rān- tis tagan: "Pierrō kuolmō stundō lāb tād rang, siz sinnōn um- aigō. Musta vol pyt um set paldiz ku yrgdōt!" Kārli pikstōb ādegōn. sil- mad māzō. Ants Fisōr um kōzzi, tāmmōn um kōza krūnka, gūmad vail "Mēg juomō set yd glāz", Ants ki- tōb kōkogtōs. "Nei kui tātō", kitōb kruoznika ykš tāuzin. Pagrōb kruoz- sugub tādōks. Yd sāmōks ne juo- bōd entš glāz tyaks, ne āb tuo- dōt yd tuoiz pāl vāntlō. Neitski pālab laz vōlōg nānt lāda jūr is- tō. Knas ta um ka ja midad āb kyz. Ta tāb vāga siedō, no rādō āb uo. paldiz āb lā mā ilma kaut jōvist, aga mēg uom ka ris- tōt rauz.-- Pierrō kuolmō pāuvō rouvōn um im aza, ku ne kaks mier mēmiestō yd tuoista suoimō- bōd, siz akkōbōd yd tuoizōn ymmar- kagōl ja kilzōst ullōbōd. Vanliki kiskōb entš rindad pālōks ja pā- lab: "Tapa mīnda māzō, veī!" Tuo- viņiksōb: "Māddōn volks vondezmōks kuskōz rā jara panmōst.--" Ja si- ne lālabōd tegiz:

"Gloria--glori --glorias, knasōd attō neitsōd Batavijas!

: Gloria--glori--gloruija, sāl attō knasōd neitsōd k

Pāgin āigasti ni um jōva pidōz lānd. Vanbist kūlist vōrōd rou- kādōt, ku ykš miez irmōz laigad, paikatōt tāvānā kātōdōks mīnda kōrd tulab Hamburgō, kis selli yz um neme nānt puoga. "Miks pieras āb tul mād jūr kuodai", kaibōb je- ma, "kāpsō attō tām pierastjōved kātōd. Ne lībōd tāmmōn vel jō- vad. U tegiz kuod tāmmōn āb uo

jõva - võib võlda attõ ienõd
tämmõn piskizõks---

Rau k ä l a Ungör mä sydems.
Student Y. St. kēratõb mädõn+
Ku mēg tam sōuvõ jalgin pits
Ungör madõ keimõ, tulmõ yk's kõrd
kylõ, kus iz sã rōkantõt ungör
kielõ, ku sãl ymmar ksut, ne
amad kyla rauz rōkandist sak-
sa kielõ. Kyla vanim um Svãp,
kielad tēji, kalai, kengsēpa,
skruodõl: amad piskiz kyla rayz
umat saksad. kyla nim um
B u d a ö r s. Mäddõn vol' sūr
im, ku set kaks' stundõ lädõ
Budapestõst, umat ungardõn võrõd
rauz - rōkandõbõd ungardõn võrõst
kielõ. Budaõrsõ um tykkiž nei
yž, ku vanast. Riekud kylas umat
kyl neme suod ja ku vim um
saddõn, vajub piga taga liega
sillõ jara. No munda kõrd sãl
kãbõd rattõd puskantõt puskudõks
siz ku lätõ pyvad sãbõd pydtõt
- rauz umat katuoõd, - u ku kãz-
gõnd atõ, u teiz- mingi rykkõ
risting läpsõand. luggõm kãm.

Puskudãb sãtõ ärmakstõt.
Tykkiž um, kui sada äigast tagiz.
Piskiz kylas, äb kui kougõn Bu-
dapestõst veiti tündist siestõ
sürstõ irmstõ mis ungör mäl
vol, kõnig jara etami mä suo-
da. Ama se iz uo mãn kievam
kandõ: ja Budapestõn iz uo kie-
vam tykkiž seda löbbõ jellõ.
No sãl yž ležgõl Budaõrsõ je-
labõd rauz ent's tiedõ, äb ui-
gõs rōkandõbõd ent's äma kiel-
dõ... ja iz pantõ midad sūr-
dõ miksmõks, mis ullõ pädõn
nãnt kylõ vol, mik's pierast
ka äiga äb uo sūri tiedidi
tykkiž pierrõ seda jettõn. Rauz
jelabõd ydstõ pävast tuoizõ
yðõ kabal seda ensta tiedõ,
yk's kõrd äigastõs. umatõ lätõ
pyvad ja yk's kõrd äigastõs
umatõ nurm pyvad. Ama sūr tie
um akkõ mõtsa ibizi. Nuord, jou-
dzist mied läbõd ulzõ lagdõ
ja tuobõd kuodãi pägin ibizi.
Sugub ka, ku munda kõrd äb- äbt
mitõ mingikovaltimi ja amad
sietõd- äb sã midad. No
sis tež võib tũlda, ku sãb
kãddõ jõva kev ama värzaks,
kien ailõbõd ka päginmüdi ibi-
zi tagan. Kãdsõ. Ubist- tãbõd
volda pägin kubsõ. Ne mybõd
paldiz nei. yž ibizi, neme izad
ja muinist kymgõn ja sadin
äigastin tagiz. Naist puolist äb
tundõt sãl vel zidizi edmidã
ja mittõ sãppõ ka tuoistiz äb
edõt, kui muinist. Sygzõ naist
kãndabõd pã pãl tara vãla tõr-
gõ mymõ. Budaõrsõ um yrdõks, ku
umat kãzgõnd u mingist müd py-
vad, kyla riekud puskantõ pu-
skõdõks.

N ä l a d.

"Ak, ma tãks, ku minnõn volks sa-
da tuontõ latõ," voikõb lãlemstiz
Prits.

"U sa siz minnõn ka ändakst sa-
da latõ?" kyzub Gust.

"Äb, mittõ ydtõ santimtõ ma sin-
nõn ka äb ändaks. Sa võid ju i.
entsõn tãdõ sada tuontõ latõ!"

"Kalad umatõ ama tierrõd luõmõd,"
kýtõb skuol opatiji. "Sellist ruj-
jõ, mis kylmast tulab nägtõbõks,
kui munda kõrd mäddõn raustõn se
um, kaladõn äb uo."

"Ma tiedab ka mik's pierast
se nei um, izand opatiji," nutab
vastõ piski Mats.

"Nei, siz kõt mäddõn ka yk's kõrd
amadõn!"

"Siest, ku kalad võibõd ama päva
löbbõ kurkõ golastõ."

Sōvvõ vol' knas lem õdõg. Ne
leksta pits joug naigõ kenzlõmõ,
ja kuoz ei ydõ kabal ykslimizõks
ja raustõ tyjaks. Ku ni emin mit-
tõ kas ka iz uo nãdõb, puois ky-
tiz:

"Istam sýdõ rãz paikõl."

"U tēg tõitatõ minnõn lãdõ pai-
kal?"

"No kui siz."

"Äb ka akkõ minnõn immer?"

"No kui siz."

"Äb ka andõ minnõn sūdõ?"

"No kui siz."

"Mik's pierast siz tēg tãtõ si-
dõ istõ paikõl?"

J a r a v a i d e t
l ä p s .

Vanad rauz uskõbõd ja nãzõbõd,
ku piski - läps väga jennõ rãu-
kiji, läps volli äb jõv a s t
jara vaidtõt, ja volli rãukiji
laps brẽdig õdõn põzagõd mæg pãl
pieksamõst, siz äbjõva tuoji rau
laps tagiz ja võtaji ent's rãu-
kiji, kis siz ildin eji pã. alg-
kõks. Ilmõ ristõmõt laps äb uo
yksim jetamist. Um maggõm lãdsõ
etamist kãdkõks rist pãlõ lap-
sõn, siz äbjõva äb sã jürõ.

:::::=====:::::

Kys armõ rau vail ydst yd
tieb,
Sien kazab entsõn ka sãld jõ-
vam,
No kys set artõs rausti vijub,
Se yž ka ynõz kyl sãb maitsõm.
Friedrich Rückert.

Ulzõ andaji Em. Staler
Tuoim võtab ent's pãlõ A. staler.

Pikstõt "Hels. Akat. Heimokl." kēra-
tõb masin ja multigraf pãlõ,
Jelgavã, Annas iela Nr. 14.